

LINTUKEVÄT 1973 LOUNAIS-LAPISSA

Juha Ylimaunu

Juhani Jaakkola

Kevätmuuttokatsauksen ilmestyminen vasta lokakuulla on aika valitettavaa, mutta sanotaanhan, että parempi myöhään kuin ei milloinkaan. Tiedettäkoon pari seikkaa mitkä ovat kenties eniten vaikuttaneet myöhästymiseen; ensinnäkin tekijä sai viimeiset "raakahavainnot" kentältä noin kuukautta sovittua myöhemmin ja toiseksi aineisto on sen verran runsas, että sen analysoimisessa on ollut yhdelle miehelle moneksi iltapuhteeksi riittämiin työtä ja kun sen ohella on vielä ollut monta muuta "rautaa tulella" (kumpi ihminen eläisikin pelkästä lintutieteestä). Joka tapauksessa on saatu aikaan jonkinlainen katsaus lintukevään 1973 tapahtumista Lounais-Lapin alueelta. Katsaus perustuu ennen muuta kolmen lintumieskeskuksen (Kemi, Tornio ja Rovaniemi) havaintoihin. Täydennyksen tuovat lintumiesmäärittään vähäisemmät paikkakunnat (Pello ja Tervola). Kirjoittajan mielestä paikkakuntien määrä ja niiden maantieteellinen sijainti antavat ainakin tyydyttävän oikeutuksen puhua Lounais-Lapista.

Paikkakunnat ja lintuharrastajat (nimikirjaimet vain niistä henkilöistä, joihin myöhemmin viitataan)

KEMI

Havainnot ovat Kemin maalaiskunnan (Kaakamo) ja Simon väliseltä rannikko-kaistalta, joka on karkeasti 25 km pitkä ja 15 km leveä - niin että Martimojärvenkin havainnot, joita on katsauksessa muutama, on sisällytetty Kemin havaintoihin. Kemiläisten keskeisimpiä muuttotarkkailupaikkoja ovat olleet Karjalahhti, Kiikeli, Veitsiluoto Osakeyhtiön makeanvedenallas, Pajusaari, Satamanperä, Maksniemen Holstinharju ja Tiironbieta (luetellut paikat eivät ole tärkeysjärjestyksessä). Havainnot on kerätty seuraavilta: Matti Helske (MH), Juhani Jaakkola (JJ), Aulis Juopperi (AJ), Tapio Kangas, Veli Korpinmäki (VK), Raimo Koskenkorva (RK), Kari Kuure, Eelis Laukkanen, Pentti Marjamaa (PM), Heikki Mattila (HM), Risto Mattila (RM), Jukka Passoja, Veikko Rantanen (VR) ja Pentti Rauhala (PR). Luetelluista Kuure ja Passoja eivät ole lintuharrastajia ja kummaltakin on yksi "varma" muuttohavainto. Laukkanen on niin ikään yksi havainto (henkilö kuuluu Toivolan lintukerhoon). Innokkaita "lintumiesjunioreita" ovat (PM) ja (RM), jotka ovat maastossa olleet etup. "isoisten opissa" ja heiltä on muuttotaulukossa yksi tieto. Lintumiesluettelosta unohtui Kyösti Toivanen, joka mainittakoon nyt tässä (yksi muuttohavainto). Ne joista ei ole mitään mainittu ovat olleet varsinaisia Kemin "työmyyriä". Havainnointi kattaa koko kevätmuuttokauden.

TORNIO

Torniolaiset lintuharrastajat ovat rotkeilleet pääasiassa alueella, joka lännessä rajoittuu valtakunnan rajaan, pohjoisessa suunnilleen linjalle Kiviranta-Raamonjärvi, idässä karkeasti linjalle Laivajärvi-Laivaniemi ja etelässä arvatenkin Puuluotoon. Keskeisimpinä paikkoina ovat olleet Pirkkiö, Raamojärvi ja Puuluoto. Tornion yhdysmies Juha Ylimaunu (JY) on kerännyt havainnot seuraavilta: Jukka Husa, Arto Höynälä, Antti Laitinen (AL), Heikki Niskala ja Onni Ylimaunu. Rariteeteissa esiintyvän A. Granströmin suhdetta lintuharrastukseen ei kirjoittaja tunne. Luettelossa mainituista Onni Ylimaunu kuuluu "vanhoihin konkareihin". Husa ja Niskala ovat puolestaan harrastuksensa "alkutaipaleella", mutta muut ovat jo muutaman vuoden kokemuksen omaavia lintumiehiä. Havainnoinnin tehokkuus on Torniossa ollut miesvahvuuteen nähden varsin hyvä ja kattaneen koko muuttokauden. Jälkeenpäin tulleen tiedon mukaan on myös koulul. Jukka Lantto osallistunut kevätmuuton tarkkailuun.

ROVANIEMI

Rovaniemen lintuharrastajien havainnot on tehty varsin pitkän reitin varrelta (pituus n. 30 km), joka kierteleee kaupungin lounaispuolella - välistä aivan Kemijoen partaalla - mutta useasti kuitenkin satojen metrien päässä joenuomasta - ja kulkien kauimmillaan n. 3 km:n päässä Kemijoesta leikatun silloin metsätalvalta. Yleensä reitti on vesistövoittoinen ja esim. viljelymaata on melko vähän. Reitin ilmansuuntaisesti äärimmäiset havaintopisteet ovat kaup. kirkon lähistö, Kalliovaara, Hietavaara ja Salmijärvi. Rovaniemen yhdyshenkilö on ollut Teemu Hanhivaara (TH) ja hän on kerännyt havainnot vetämältään, Luoto-Liittoon kuuluvalta Thule-klubilta, jonka lintuilojoita ovat: Risto Alatervo, Mikko Jauhainen, Elina Kalkku, Jussi Kallunki, Paavo Kärkkäinen, Liisa Lindholm, Viljo Ruokanen, Tapani Ryhänen ja Juha Salmi. Vähemmän kuin kolme vuotta ovat luetelluista harrastaneet Alatervo ja Ryhänen, muiden ollessa 3 - 6 vuoden kokemukseen omaavia. Havainnointi ei ole ollut aivan aukotonta, sillä reittiä ei ole kierretty toukokuussa seuraavina päivinä: 5., 6., 17., 26., 29. ja 31. ja toisaalta tarkkailu on aloitettu vasta 7.4 (31.3 kylläkin kierretty).

PELLIO

Pellon havainnot on ko. paikkakunnan keskuskylän seutuvalta, Pellonjärvi mukaanlukien. Tässä suhteessa on kolmen lajin kohdalla muuttotaulukossa poikkeus: piekana Kolarin kirkonkylän lähellä, ampuhaukka Konttajärven kylän tienoililla (n. 20 km Pellon keskuskylältä koilliseen) ja ensimmäinen töyhtöhyppä Rauhijärven tien varressa (matkaa Pellon keskuskylältä Rauhijärvelle ruusaa 30 km). Lähes kaikki havainnot on tehnyt kokenut lintumies Jorma Halonen. Joitakin havaintoja Halonen on ottanut mukaan oppilailtaan, joidenka määritystaitoon hän suhtautuu kaiketi hyvinkin kriittisesti. Omaa havainnointiaan Halonen arvioi näin: "kevähavainnoissa on paljon puutteellisuksia, jotka vähän suuremmalla väivannäällä olisin saanut poistetuiksi.....olen merkinnyt tarkkoja lukumääriä muistiin yleensä vain ensimmäisistä havainnoista!" Halonen on niin työllistetty mies, että hänen muutontarkkailunsa on pakostakin jäänyt satunnaiseksi, ja muuhunkin kuin muuttotoukokuun suuntautuvaksi.

TERVOLA

Tervola on "tuorein" Lapin lintuharrastuspaikkakunta. Muuttotaulukossa esiintyvät havainnot ovat poikkeuksetta n. 3 km Tervolan kirkolta koilliseen sijaitsevalta Mattisenperältä ja ne on tehnyt serkuspari Erkki ja Jouko Palkkinen. Kummallekin lintukevät on ensimmäinen, joten tämän tietäen osaa suhtautua oikealla tavalla Tervolan osuuteen muuttotoukokuusta.

Katsaus kevään sääoloihin

Sääoloilla on varsin keskeinen merkitys etenkin alkukevään muuttajiin. Lounais-Lapin sääoloja tarkastellaan Kemin ja Rovaniemen lentosääasemalla tehtyjen havaintojen valossa. Kemin sääsuhteet eivät sanottavasti poikkea toisen rannikkokaupungin, Tornion olosuhteista, joten koko alueen rannikon puolta koskevaan sääanalyysiin riittää varsin tyydyttävästi pelkästään Kemin aineisto. Yhtä hyvin ei taas riitä kuvaamaan sisämaaosuhteita pelkkä Rovaniemen sääaineisto (pinnanmuotojen vaihtelevuus, vesistöt jne. sekä alueen laajuus), mutta tuntuu man niistä kokonaisuutta silmällä pitäen saa.

Kevään lumitilanteelle oli ominaista tavallista suurempi ero Lounais-Lapin eri osien ja toisaalta Oulun läänin ja Lapin välillä. Niinpä esim. Simon eteläpuolella oli alkukevällä lunta vain siellä täällä, mutta jo Kemin sedulla sitä oli monta vertaa enemmän ja Rovaniemellä jo toista metriä (tietävästi normaalia runsaammin). Pohjois-Suomen lumien sulamisesta, mikä pääsi kunnolla käyntiin vasta toukokuun puolivälin jälkeen, aiheutui ennätysmäistä jokivesien pinnanousua ja uusia virtaamaennätyksiä saavutettiin.

Perämeren pohjukka vapautui jäistä parisen viikkoa normaalia aiemmin ja niinpä 13.5 meri oli jo täysin auki - tämä "hävitti" enimmäkseen sorsaparvet ainakin kemiläisiltä.

Sumua esiintyi Kemin ja Rovaniemen lentosääasemilla maaliskuu-kesäkuun aikana seuraavina päivinä:

Kemi	Rovaniemi
maaliskuu 7-9., 15., 18-20., 23. ja 25.	5., 7-10., 20., 23., 25., 29. ja 30.
huhtikuu 1., 4. ja 8.	3., 4., 8., 9., 17., 18., 26., 27. ja 30.
toukokuu 12.-13., 20. ja 21.	1., 12. ja 13.
kesäkuu 2., 4., 11., 23. ja 29.	4. ja 23.

Kovatuulisia päiviä olivat Kemin ja Rovaniemen lentosääasemilla ajalla maaliskuu-kesäkuu seuraavat päivät:

	tuulen suunta	suurin nopeus (10 min keskiarvo)	suurin puuskan nopeus edeltäneen tunnin aikana
Rovaniemi			
maaliskuu	0		
huhtikuu	11. koillinen	22 solmua	klo 19.00 27 solmua
huhtikuu	20. itäkoillinen	26 solmua	klo 17.00 36 solmua
toukokuu	14. etelälounas	24 solmua	klo 18.00 39 solmua
kesäkuu	14. etelälounas	24 solmua	klo 14.00 35 solmua
Kemi			
maaliskuu	0		
huhtikuu	11. koillinen	28 solmua	klo 20 ja 21 41 solmua
toukokuu	2. eteläkaakko	22 solmua	klo 4.00 30 solmua
toukokuu	14. etelälounas	27 solmua	klo 14.00 42 solmua
kesäkuu	14. etelälounas	23 solmua	klo 02.00 34 solmua

Maaliskuu oli Kemin lentosääasemalla selvästi lämpimämpi vuosien 1931-60 keskiarvoon -7.5 verraten, oli -5.0. Maaliskuun lämpimin päivä oli Kemissä 24.3 (vuorokauden keskilämpötila +2.5) ja kylmin taas 3.3 (vuorokauden keskilämpötila -12.9). Melko kolea kausi vallitsi Kemissä 17. - 22.3 (vuorokauden keskilämpötilat järjestyksessä -10.1, -9.8, -12.0, -12.8, -10.8 ja -11.2). Kylmää oli myös 27. päivä (-5.0). Rovaniemellä oli maaliskuussa vain aavistuksen verran kylmenpää kuin Kemissä (kuukauden keskilämpötila -5.1) ja vuosien 1931-60 historiallinen arvo on sama kuin Kemissä (-7.5). Kuukauden lämpötilojen ääriarvot Rovaniemeltä ovat +1.9 ja -13.0 (edellinen 24.3 ja jälkimmäinen 3.3). Maaliskuun puolivälin tienoilla vallitsi Rovaniemelläkin (17.3 - 22.3) kylmänpuurkaus - tosin Kemiä lievempana (vuorokauden keskilämpötilat noina päivinä, järjestyksessä -8.6, -9.2, -10.0, -10.6, -8.7 ja -10.1). Kemin säätiedoissa mainittu 27.3 oli Rovaniemen lentosääasemalla yhtä astetta leudonpi.

Huhtikuun keskilämpötila oli Kemin lentosääasemalla +0.1 (historiallinen vertailuarvo -0.7) ja Rovaniemellä vastaavasti -1.0 (-1.2). Huhtikuun lämpimin päivä Kemissä oli 30.4 (+3.4) ja kylmin 4.4 (-2.9). Seuraavina päivinä jäi Kemissä vuorokauden keskilämpötila nollan alapuolelle; 4., 5., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 20., 21., 23., 24., 25. ja 27. ja luetelluista päivistä oli jo mainitun 4. päivän lisäksi erityisen kylmää 24.4 (vrk:n ka -2.3). Rovaniemellä oli huhtikuussa lämpimintä 18.4 (+2.1) ja kylmintä 24.4 (-3.9) - eikä siellä mainitun kuun aikana ollut kuin kahdeksana päivänä vuorokauden keskilämpötila nollan yläpuolella (alkukuusta, kuun keskivaiheilla ja parina viimeisenä päivänä).

Toukokuun keskilämpötila oli Kemissä hyvin lähellä pitkäaikaista keskiarvoa (vv. 1931-1960). Lukemaksi saatiin +5.9 (vertailuarvo +5.8). Toukokuun alkupuoli oli Kemissä kolea, mutta jo 19.5 päästiin +13.1 keskiarvoon, mikä olikin toukokuun korkein arvo. Kuukauden kylmin päivä Kemin osalta oli 5.5 (+2.3) ja mainittakoon vielä, että 17.5 oli miltei yhtä kylmää (+2.9). Aivan kuun loppussa ilma lämpeni Kemissä lähelle 19. päivän tasoa. Rovaniemen toukokuun keskilämpötila (+5.3) on hivenen historiallista keskiarvoa (+5.5) alempi. Toukokuun lämpimin päivä Rovaniemellä oli 31.5 (+13.8) ja kylmin 6. ja 8.5 (kumpanakin vain +0.7).

Selvä sään lämpeneminen alkoi Rovaniemelläkin 19. päivän tienoilta.

Kesäkuu oli niin Kemissä kuin Rovaniemelläkin vähän normaalia lämpimämpi. Kemin keskilämpötila oli +13.7 (vv. 1931-60 +12.1) ja Rovaniemen vastaavasti +13.0 (11.7). Kemin korkein keskilämpötila saavutettiin 21. päivä (+20.0) - kylmintä taas oli 12. päivä (+9.1). Yleensä Kemissä oli kesäkuussa tasaisen lämmintä ja vuorokausien keskilämpötilat vaihtelivat neljää päivää lukuunottamatta rajoissa +10.1 - +20.0 ja 19.6 jälkeen lämpötilat vakiintuivat +15 tason yläpuolelle. Rovaniemellä oli alkukuusta (viisi ensimmäistä päivää) lämpimämpää kuin Kemissä (päivittäiset lukemat keskim. n. 1.5 astetta korkeampia), mutta kuun keskivaihe oli puolestaan vähän koleampi, samoin loppukuun kolme viimeistä päivää. Kesäkuun lämpimin päivä Rovaniemellä oli 23. ja 24.6 (+20.1) ja kylmin 16.3 (+8.4).

Sademääriltään oli maaliskuu-, huhti- ja toukokuu kummallakin lentosääasemalla normaalia runsaampi. Maaliskuussa satoi Kemin lentosääasemalla 25.1 mm, huhtikuussa 60.0 mm ja toukokuussa 42.1 mm - vastaavat historialliset vertailuarvot: 13.0, 26.0 ja 25.0 mm. Runkasateisimmat päivät mainittuina kuukausina olivat: 23.3 (5.8 mm), 30.4 (12.9 mm) ja 6.5 (14.8 mm). Rovaniemellä tuli sadetta maaliskuussa 32.7 mm, huhtikuussa 51.2 mm ja toukokuussa 42.7 mm - vertailulukujen ollessa 17.9, 30.0 ja 33.0 mm. Mainittujen kuukausien sateisimmat päivät olivat: 1.3 (6.8 mm), 20.4 (11.3 mm) ja 23.5 (9.0 mm). Kesäkuu oli kummallakin taholla huomattavasti normaalia kuivempi, niin että Kemissä saatiin vettä vain 25.0 mm (vv. 1931-60 keskim. 40 mm) ja Rovaniemelläkin vaatimattomasti 26.9 mm (55 mm). Sateettomia päiviä oli Kemissä kesäkuun aikana 17 ja Rovaniemellä 10.

Lajistollinen katsaus (ei kaikkia lejejeja)

Kemi	Tornio	Rovaniemi
Gav arc -ei varmoja havaintoja	-ei havaintoja	ks. muuttotaulukkoa
Gav ste hintelästi (yht. 5 yks)	vain 1♂ (paikall.pes.)	ei ensimmäistäkään
Gav sp. niukka (kevätsumma 55) suurin parvi 21 (11.5)	-ei havaintoja	8.-13.5 yhteensä 4
Cyg cyg 1+1+1+5+2+1 (viimeinen niinkin myöhään kuin 21.5) luetelluista viiden parvi lensi SW	2+2+2+2+1 (viimeinen hyvin myöhäinen 31.5)	ks. muuttotaulukkoa
Ans fab kevätsumma vain n. 40 eniten (yht. 16) 28.4 viimeiset (8+2) 6.5	Kemiin nähden runsaasti (kevätsumma 254) eniten 1.5 (61+17) viimeinen havainto 6.5 (9+4)	kaikkiaan n. 90 viimeiset 23.5 (2)
Ans sp. kaikkiaan n. 25 - viimeiset 9.5 (1)	melko runsaasti (yht.~120) 1.5 3 yks ja 23.5 2 suurin parvi 38 (4.5) viimeiset 2 muutt. 19.5	1.5 3 yks ja 23.5 2
Ana pla varhainen avaus - ei suurparvia	suurimmassa parvessa~150 paras päiväsumma~270 (1.5)	ei erikoista
Ana pen verraten niukasti	suurin parvi~500 - paras päiväsumma peräti~1000	ei erikoista 10.5
Ana cre suurin yhtenäinen parvi n. 50 (2.5)	suurin parvi~250 10.5 yhteensä n. 450	ei erikoista
Ana que ei juuri muita havaintoja kuin muuttotauluk.	verraten runsaasti -enimillään 22.5 (9yks)	ks. muuttotaulukkoa
Ana cly tavallista runsaampi yht. n.30 hav. enimmäislään 7 yks. parvessa	mahtavasti - jopa n. 45 parvessa - useita yli 10 yks. parvia	vain muutamia
Ayt ful 4.5 n. 150 yhtenä parvena	suurin päiväsumma 6.5 n. 300 - suurin parvi~80	ei tietoja joukkoesiintymisestä
Mer ser niukasti - paras päiväsomma n. 20)	jättimäisessä parvessa nähty n. 500	ks. muuttotaulukkoa

	Kemi	Tornio	Rovaniemi
Mer mer	tavallista runsaammin-kymmeniä hav. - kevätsumma vähint. 100 - 21.5 astiöparvia	suurin parvi 16	suurin määrä 25.5, jolloin 30 yks.
Mer alb	havainnot ajalta 18.4-22.5 enimmillään 5 yks (28.4) kaikkiaan n.15 hav (~30)	kaikki hav. muuttotaul.	ks. muuttotaulukko
But but	muuttoa ajalla 14.4 - 6.5 kaikkiaan 14 varmaa (joitakin puuttuu)	havainnot ajalta 28.4-19.5 - kaikkiaan 10 yks	taulukossa mainittujen lisäksi vain 1 havainto: 8.5 1 yks.
But lag	muuttoa ajalla 14.4 - 8.5 kaikkiaan 40-50 - eniten 28.4 (10)	muuttoa ajalla 15.4-1.5 jo 17.4 11 muuttavaa - kaikkiaan 67 - paras päivä 29.4 (yht. 16 yks)	koko keväältä ilmoitettu vain 3 (ks.muuttotaulukko)
But sp.	havainnot 17.4 - 8.5 kaikkiaan 40-50 - eniten 28.4, jolloin yht. 11.	ei ole sp. merkinnällä kirjattuja saaduissa tiedoissa	ei ole sp. merkinneillä kirjattuja saaduissa aineistossa
Acc gen	vain yksi havainto ilmoitettu: 26.3 1 yks.	21.3 - 6.5 yht. 8 (osaehkä samoja - vaikea päätellä muuttaneiksi)	vain yksi havainto ilmoitettu: 10.4 1 yks.
Acc nis	muuttoaika pitkä 25.3-8.5 kaikkiaan 25-30 - eniten 1.5, jolloin yht. 4	yllättävän niukasti havaintoja: 1+2+1+1+2+1, jotka tehty 20.3 - 6.5	vain muuttotaulukon havainnot
Pan hal	havainnot ajalta 4.-24.5 yhteensä 10, jossa varm. toistamiseen laskettuja	ks. muuttotaulukko	ei havaintoja
Cir cya	hyvin niukasti (5)ajalla 23.4 - 11.5	oudoksuttavan varhain ja Kemiin ^{nähdän} verraten runsaasti (19) 3.4-12.5	ei havaintoja
Fal col	muuttoa ajalla 10.4-3.5 kaikkiaan 7 yks.	läpimuutto 8.4-1.5 -kevätsumma 7	ks. muuttotaulukko
Fal tin	ei varmoja muualla kuin muuttotaulukossa	havainnot ajalta 6.4-16.5 - kaikkiaan peräti 17 yks. (joukossa varmaankin toistam. lask.)	ks. muuttotaulukko
Fal sp.	8.4 - 24.5 yhteensä 10	12.4 - 5.5 yht. 8 yks.	ei havaintoja
Gru gru	läpimuutto 16.4 - 10.5 kaikkiaan 98 (enintään120) enimmillään 1.5 (10+7+12)	Kemiin nähden runsaasti havainnot ajalta 17.4 - 31.5 - kaikkiaan 503 - eniten 29.4 ja 1.5 (kumpanakin runs. 170-180)	havainnot 17.4 - 12.5 kaikkiaan vain 16: 4+2+2+2+4+2
Van van	mainittakoon jokunen suuri, etelään mennyt parvi: 19.4 16, 16.4~25 ja 22.4~50	suurin parvi 34 - paras päiväsumma 115 yks.	suurin parvi 25 (7.5)
Plu apr	läpimuutto 8. - 15.5 - kaikkiaan n. 200 - suurin parvi n. 70 (10.5)	ks. läpimuutto 4. - 19.5 ks. muuttotaulukko	ks. muuttotaulukko
Gal gal	6.5 raju ryntäys (yht. 50) lyhyessä ajassa oud. E suunt.	suurin parvi n.10 - paras päiväsumma n. 45	melko runsaasti muutonavaushavainnoissa.
Num arq	suurin parvi 27.4 n. 120 lepäilevä (AJ) - muuten päiväsummat yleensä alle 40	jättiläismäisessä parvessa 27.4 n. 360 - muuten monin verroin pieniä	ei joukkoesiintymistä
Num pha	läpimuutto 6. - 26.5-kaikkiaan 41 -suurin parvi 12 (15.5)	ei havaintoja	ks. muuttotaulukko

	Kemi	Tornio	Rovaniemi
Tri ery	läpimuutto 3. - 31.5 enimmillään 17.5 (~10+8)	läpimuutto 10. - 26.5 suurin parvi 10	suurin parvi 14.5, jolloin 14 yks.
Phi pug	enimmillään 10.5, jolloin eri tahoilla vähint. 300 vilkasta muuttoa ainak. 18.5 asti	suurin todettu parvi n.70 suurin päiväsomma n. 500	tiedot isommista par- vihavainnoista puuttu- vat
Cal alp	läpimuutto 16.5 - kesä- kuun alku - suurin par- vi 24.5 (100-110) - pa- ras päiväsomma n.170(24.5)	läpimuutto 15.5 - 3.6 suurin parvi 26.5 (n.65)- paras päiväsomma n. 70 (26.5)	ei havaintoja
Cal tem	muuttoa 10.5 - n.31.5 enimmillään vasta 26.5, jolloin eri tah. yht.~130 suurin parvi 26.5 n. 70	hintoelästi - suurin par- vi vain 7 - paras päivä- summa puolta suurempi (15)	tiedot isommista par- vihavainnoista puuttuu
Pha lob	havaintoja 5 (yht. 8 yks) viimeinen hav. 15.6 (18 _p)	ks. muuttotaulukko	ei havaintoja
Lar rid	ennätysmäisen runsaasti- esim. 27.4 n. 900 Paju- saarella ja 28.4 n. 400 Veitsiluodossa.	todella runsas - suurin parvi käsitti n. 800 ja paras päiväsomma tähän verraten kolminkertainen	runsaasti - toukokuus- sa enimmillään n. 400
Col pal	suurimmat parvet 16 ja n. 15 (28.4 ja 29.4) len- tosuunta SE.-muuten niukka	suurin parvi N. 70 ja pa- ras päiväsomma n. 140 (ke- rätymää ?)	suurin parvi 9.5, jol- loin 5 yks.
Str ura	30.3 2 yks (ilmeis. ♂ _p) pöllötakseerauksessa	-	-
Asi otu	30.3 1 yks pöllötaks. 8.4 1 yks pöllötaks.	-	-
Asi fle	ajalla 21.4 - 21.5 yht. enintään 10 yks.	Kemiin nähden runsaasti ha- vaintoja, jotka tehty ajal- la 15.4 - 13.5 (yht. 23) eniten 26.4: 1+1+2	ks. muuttotaulukko
Ala arv	suurimmille lentoparvil- le (7.4~40 ja 13.4~30) merkitty suunnaksi SE	suurimmassa parvessa to- dettu n. 60 --paras päivä- summa n. 140 yks. (3.4)	tiedot suurparvista puuttuvat
Ere alp	vähät havainnot 12.4-3.5	ei tavattu	ks. muuttotaulukko
Stu vul	varhainen ja nopea muutto suurimmassa parvessa~120 (15.4)	suurimmassa parvessa n.45 - varhainen muutto	normaalia aiemmin
Cor fru	viipyvät Kemissä 2.5 as- ti - yleensä tavallista niukemmin	havainnot ajalta 3.4-29.4 -niukasti	k. muuttotaulukko
Lus sve	läpimuutto 12. - 24.5 enimmillään 13.5, jolloin yhteensä 7.	läpimuutto 12. - 27.5 parhaana päivänä 3 yks.	ei tietoa läpimuuton päättymisestä
Tur ili	raju muuttovyöry toukok. alussa - satapäisin parvin	runsaasti - esim. 6.5 lähes 500	selvä huippu 9.5, jolloin n. 200 yks.
Car can	28.4 4 yks ja 1.5 3 yks.	laulava ♂Suensaarella (AL)21.5	-
Cal lap	läpimuutto 23.4 -13.5 suurin parvi 3.5 (n.100)	läpimuutto 2.- 14.5 suurin parvi n.200	k. muuttotaulukko
ple niv	läpimuutto 27.3-10.5 runsaimmillaan 17.-19.4 jolloin yht. 700-800 yks.	läpimuutto 31.3 - 9.5 enimmillään 8.4, jolloin yht. n. 540 yks.	läpimuuttoa ainak. 7.5 asti - suurin par- vi 94 yks.

Mainittakoon vielä, että punasotkia (*Aythya ferina*) esiintyi Kemissä ajalla 24.4 - 21.5 ja selvästikin normaalia runsaammin - kaikkiaan vähän alle 30 yks. Muiden paikkakuntien punasotkahavainnot käyvät ilmi liitteenä olevasta muuttotaulukosta. Järripeipon (*Fringilla montifringilla*) muuton huipun selvittäminen kävi päänsä vain Kemien aineistosta - ja näytti osuneen vasta toukokuun 13. päivän tienoille (tuolloin mm. n. 300 ja n. 400 yksilön parvet. Tornioista on ilmoitettu suurimmaksi järriparveksi n. 300 ja parhaaksi päiväsummaksi (molemmista puuttuu päivämäärä) n. 2100 yks. Vihervarpusen kaikkialla (paitsi Rovaniemellä, josta puuttui) niukka ja varsin myöhäinen muutto kuului kevään erikoispiirteisiin - niinpä esim. Kemissä nähtiin vain pari kertaa kymmenkunta yksilöä käsittänyt parvi ja muutoin vain joko yksittäisiä ja korkeintaan kolme parvessa. Torniossa vihervarpusia (*Carduelis spinus*) nähtiin joks. yhtä niukasti - Pellosta ilmoitettiin vain 1 hav. Urpiaiseen (*Carduelis flammea*) kiinnitettiin huomiota valitettavasti vain Kemissä, missä lajia esiintyi verraten niukasti (suurin parvi n. 20 ja selvästi "vilkkain" päivä 7.4, jolloin n. 20+ n. 20+ n. 15). Pellosta ilmoitetut urpiaishavainnot: 29.4 1 yks. ja 4.5 8 yks. eivät juuri valaise asiaa. Miltei kaikki tiljihavainnot (*Bombycilla garrulus*) käyvät ilmi liitteenä olevasta muuttotaulukosta, mutta mainittakoon sen ulkopuolelle jääneet havainnot: Kemi: 11.5 6 yks. ja Tornio: 6.5 6 ja 13.5 1 yks. Hyönteissyöjien muutossa tuskin oli suuresti aikaisemmista vuosista poikkeavia piirteitä - ehkä pääskymuuton alkamisen aikaisuus muodosti tässä suhteessa poikkeuksen.

Pellosta ansaitsee jokunen muuttoilmiö maininnan (miltei koko Pellon aineisto on muuttotaulukossa). Naurulokkeja (*Larus ridibundus*) tavattiin sielläkin normaalia runsaammin - huhti-toukokuun vaihteessa lähes joka paikassa kymmenpäisin parvin (hävisivät myöhemmin miltei tyystin). Pensastaskun (*Saxicola rubetra*) muuton huippu oli n. 21.-22.5. Sinirintoja näkyi (*Luscinia svecica*) ainak. 21.5 saakka. Keltävästäräkillä oli selvä muuton huippu 24.5, jolloin n. 100 yks. Lapinsirkun (*Calcarius lapponicus*) muuttofenologia hyvin selvitetty: läpimuutto 29.4 - 26.5. 15.5 oli n. 135 yks. ja enimmillään - 16.5 n. 250 yks.

Tervolan havaintoja ei ole riittänyt muuhun kuin muuttotaulukkoon.

Lisäys

Tornioista kaksi havaintoa lajista *Turdus torquatus*: 4.5 1 yks. Pirkkiössä (JY ym.) ja 5.5 1 yks. Keisaareissa (JY ym.)

Kemin Isohaaran sulalla 9.4 1 yks. lajia *Cinclus cinclus* (PR).

Lukijan huomioon

Katsauksen tieteelliset nimet on lyhennetty Euringin koodauksen (Helsingin yliopiston reng. tston hyv.) mukaan. Mainittakoon ettei tieteellisiä nimiä ole käytetty hienostelun vuoksi - vaan tällä tavoin kirjoittaja pyrkii aktivoimaan lukijaa ottamaan asioista selvää. Muuttotaulukossa on merkitty puuttuneen havainnon kohdalle viiva (toisinaan on käytetty sanallista ilmausta). Varsin usein on myös havainnon kohdalla tyhjä tila - tämä taas merkitsee sitä, että lajia kuitenkin kaiketi esiintyy paikkakunnalla, mutta (väljä havainnointi, kokemattomuus käydä lajin levähdys, -ruokailu ym. paikoilla) on jäänyt huomaamatta. Huomionarvoisin seikka muuttotaulukossa on "havainnon" tulkinta eri paikkakunnilla. Kemissä on erillisiksi havainnoiksi käsitetty kaikki erilliset lintuparvet, toisistaan "riippumattomat" lintuyksilöt, jne., mutta esim. jollakin suppeahkolla ja yhtenäisellä lietteellä, ruovikolla, metsäsaarekkeelle jne. olleet linnut on katsottu samaksi ja yhdeksi havainnoksi. Tornion toisen ja kolmannen ja jossain määrin myös ensimmäisen havainnon suuret yksilömäärät selittyvät siitä, että on yleisesti tässä kohdin käytetty päiväsummia, mikä aiheuttaa näennäistä myöhäisyyttä Kemiin nähden. Rovaniemelläkin on kaikesta päätellen "havainto" tulkittu samaan tapaan kuin Torniossa.

Rariteettikappaleen otsiken kehystämiseksi ei ole muuta tarkoitusta, kuin se että otsikko erottuisi paremmin - ei siis ole ollut tarkoitus painottaa harvinaisuuksien merkitystä. Muuttotaulukossa on lajit ryhmitetty viiden ryhmään luettavuuden parantamiseksi.

Tekijä kiittää kaikkia havaintojaan luovuttaneita henkilöitä ja erityisesti suuren työn tehneitä yhdysmihiä ja monistuksen hoitaneita Veli Korpimäkeä.

Sääkatsaus laadittu Ilmatieteen laitoksen lähettämien hav. pohjalta.

MUUTOLINTUJEN SAAPUMINEN LOUNAIS-LAPPIIN 1973

(Ensimmäiset havainnot - 3 tai vähemmän)

Lajit	Kemi		Tornio		Pello		Rovaniemi		Tervola
	-ei yhtäkään varmaa havaintoa	1	-ei havaintoja	4	20.5	10	19.5	1	
Gav ane	5.5	1	19.5	4	20.5	10	19.5	1	27.5
Gav ste	19.4	1	14.5	2	23.5	2	-ei havaintoja	1	28.4
Pod orn	17.4	1	16.4	2	23.4	2	15.4	2	29.4
CYS cyb	16.4	1	29.4	2	6.5	?	-	-	-
Ana ans	23.4	2	18.4	1+4	19.4	2	15.4	35	9.5
Ana fab	31.3	1	7.4	2	8.4	4	13.4	1	14.4
Ana pla	25.4	1	1.5	10	2.5	15	3.5	1	7.5
Ana acu	18.4	1	16.4	1	17.4	1	3.5	2	4.5
Ana yen	26.4	5	1.5	83	2.5	100	3.5	2	8.5
Ana ere	1.5	1	15.5	1	16.5	2	4.5	1	9.5
Ana que	28.4	1	1.5	2	21.5	2	25.5	1	30.5
Ana oly	21.5	1	30.5	1	4.5	11	7.5	1	15.5
Ayt nar	25.4	1	27.4	2	3.5	10	4.5	1	23.5
Ayt fal	24.4	1	6.5	1	6.5	-	?	1	8.5
Ayt fer	31.3	2	19.4	1	23.4	5	11.4	2	15.4
Duo cla	12.5	5	27.5	12	29.5	2	-	-	-
Clu hve	27.4	8	25.5	4	27.5	21	26.5	1	26.5
Mel rns	25.4	1	18.5	350	19.5	200	20.5	2	27.5
Mer ser	31.3	1	7.4	2	16.4	2	29.4	1	22.4
Mer mer	18.4	1	5.5	1	6.5	3	9.5	1	22.4
Mer alb	14.4	1	28.4	1	19.5	1	9.5	1	19.5
But but	14.4	1	15.4	2	17.4	11	11.5	1	20.4
But lag	10.4	1	1.6	1	1.6	1	25.4	1	30.4
Per apl	25.3	1	20.3	1	7.4	1	19.4	1	28.4
Acc rns	4.5	1	10.5	1	15.5	1	-	-	-
Par hal	23.4	1	3.4	1	4.4	1	-	-	-
Cir ova	10.4	1	29.4	1	16.4	1	23.4	1	19.5
Fal sub	28.3	1	6.4	2	7.4	1	-	-	-
Fal col	16.4	1	13.4	1+1	19.4	1	17.4	1	15.5
Fal tin	16.4	1	6.4	1	7.4	1	17.4	1	15.5
Gru gru	27.4	3	8.5	2	23.4	5	17.4	4	4.5
Hee ost	26.3	2	30.3	6	10.5	2	24.5	1	28.5
Van van	30.4	1	15.5	6	18.5	10	18.4	2	19.4
Cha hie	3.5	2	19.5	1	21.5	1	10.5	1	12.5
Cha dub	8.5	1	4.5	1	17.5	10	25.5	1	12.5
Plu apr	6.5	1	10.5	8	15.5	3	9.5	5	12.5
Are int	28.4	1	28.4	1	1.5	12	13.5	2	11.5
Gai sel	8.5	1	21.5	1	-	-	9.5	12	11.5
Lyn mit	29.4	1	8.5	2	9.5	1	-	-	-
Sec tus	23.4	1	17.4	1	23.4	3	29.4	4	1.5
Nam gra	6.5	3	7.5	8+1	-	-	10.5	2	12.5
Nam pla	18.5	5	21.5	2	19.5	6	-	-	-
Lim lad	7.5	1	8.5	3	12.5	3	12.5	1	14.5
Ret kyp	29.4	2	7.5	1	12.5	4	12.5	2	15.5

	Kemi			Tornio			Pello			Rovaniemi			Tervola			
Cor pil	28.4	1	28.4	1	30.4	yhtr50	3.4	1	18.4	2	19.4	2	2.5	7	2.5	10
Fri coe	16.3	1	28.3	1	29.3	1	31.3	3	1.4	56	2.4	27	2.4	3	21.4	8
Fri mon	16.4	1	17.4	1	19.4	1	5.4	2	7.4	1	12.4	1	4.5	4	10.5	20
Obi chl	24.3	yhtr9	26.3	5	27.3	5	13.3	1	14.3	2	16.3	3	28.3	7	11.5	7
Cor spi	13.4	2	1.5	1	8.5	1	12.5	1	13.5	2	16.5	3	9.4	1	13.4	1
Cor ery	21.5	1	21.5	1	22.5	1+1+	26.5	2	27.5	1	30.5	2	1.5	1	2.5	4
Emb rus	11.5	2	9.5	2	12.5	2	29.4	2	18.5	2	19.5	8	11.4	2	17.4	6
Emb hor	11.5	1	12.5	2	13.5	7	12.5	2	18.5	2	19.5	8	11.5	1	12.5	1
Emb sch	17.4	1	18.4	1	19.4	1+1+2	28.4	1	29.4	4	30.4	1	9.5	1	8.5	8
Emb cit	25.3	1	28.3	1+2	31.3	3+5+5	28.4	1	29.4	4	30.4	1	9.4	1	9.4	8
Emb lap	23.4	1	25.4	1	1.5	1+1	2.5	9	3.5	21	4.5	78	11.5	~40	15.5	~135
Emb niv	27.3	1	31.3	1+1	31.3	1*80+18	31.3	113	3.4	2	6.4	100	11.4	~20	28.4	15

Kevään 1975 rariteetit (vapaasti muunn. engl. sanasta rarerarity= harvinaisuus - Lintumies-lehti)

Eranta canadensis

Kemän Kuivenuorossa nähtiin 18.4 6 yksilön parvi matkassa suuntaan SE (MH).

Eranta leucopsis

Simon Mäksniemen Tiironhieta 21.5 1 jokseenkin N-suuntaan, naukahdellen muut-
tantu yksilö (myöhävalo - laajalti valkeat posket ja vatsan ja rinnan jyrkkä
väritys ja piirtyivät hyvin) (JJ, RK & RM)

Eranta platyrynchos

Keväältä on kaksi alpiinohavaintoa Kemän Veitsiluodon laivaväylältä: 18.4 yk-
si pari, jonka ♂ täysalbiino (lumivalkea) ja o normaali, sekä hieman etäämpä-
mä toinen pari, jonka o hienokeltaan kellanruskean sävyisesti valkea (♂ ei
epätavallista höyhenpöyry värityksessä) (JJ, RK, PM & RM)

Falco rusticolus

Tornion Kakkokangas 13.3 1 yks., jolla lentosuunta NW (mainittakoon, että la-
ji käytetty myös Tornion vuodenvaihteen talvilintulaskennassa) (JY ym.)

Falco peregrinus

4.5 hiljattain muutolta palannut 3 kempläisten oraitologien retkeilyalueen
piiriin kuuluvalla suolla (VK).

Arenaria interpres

Erekin Pohjois-Suomessa vähin sisämaahavaintoihin yksi täydennys: 13.5 kak-
si yks. Rovaniemen Kuolajoella (Thule-klubi - TH)

Xenus cinereus

Ensimmäiset kevät havainnot hieman tavallista aikaisempia: 20.5 1 liivertävä Ke-
min Mäjäpuutalla (AJ) ja niin ikään 1 liivertävä samana päivänä Veitsiluodon
makeanvedenaltaalla (monivuotisen elinympäristö) (JJ). Kemän Kiikeliissä näh-
tiin 24.5 1 renkaaton yks. (PR) ja Ajoksen Rivinokalla 23.5 3 yks (myöhemmin
pesädyttö) (RK). Simon Ykskuusi 9.6 1 renkaaton ruokkaleimassa lietteellistä (JJ)

Callidris canutus

Simon Mäksniemen Rönyn lietteellä 27.5 1 yks. Tämä lienee ensimmäinen
kevät havainto viime vuosina varsin tarkoin tutkivalta Kemän ja Simon
väliseltä rannikkokaistalta (JJ).

Callidris ferruginea

Veitsiluoto Osakeyhtiön makeanvedenallas 24.5 1 yks n. 50 yks käsittä-
vässä suosirriparvessa (JJ).

Callidris alpina schinzii

Kemän Kuivenuoro 24.5 1 yks. (VR) ja 26.5 1 yks. Mäksniemen Tiironhie-
tällä (PR).

Stercorarius longicaudus

17.6 1 yks. Simon Martimojärvellä (PR & VK).

Larus minutus

Kemän Siikalahti 5.6 3 ad.+ 1 juv. ruuan haussa (JJ).

Nyctea scandiaca

Tornio, Pirkkiön Sapolassaari 16.4 1 yks. (A. Granström).

Anthus cervinus

Kaksi kevät havaintoa, jotka kumpainkin Kemistä: 25.5 1 yks. Karjalah-
della (PR) ja 26.5 1 yks. Takajärvellä (JJ).

Motacilla flava feldbergi

Simon Martimoaapa 21.5 1 yks. (VK). Havainto ca 6. Suomesta (Sammalisto)

Lanius collurio

Kemän Ajoksen Takalahti 28.5 1♂ (PR)

Troglodytes troglodytes

Kemän lalli 6.5 1 yks. (JJ, RM, RK & RM) ja 15.5 1 yks. (JJ, RK & RM).

Acrocephalus dumetorum

9.6 alk. 1 huippuhienosti laulanut yks. Ajoksen Tuomilahassa (JJ ym.)
Phylloscopus sibilatrix Turus torquatus (JJ, PR & RK)
1.6 1 yks. Kemän Ruonansuulla (JJ). Kemän Karjalak. 1.4 4.6. ja 15.5
Carduelis flavirostris
Kemän Rytikari 22.4 3 yks. (JJ) ja 26.4 3 yks. (JJ, RK, RM & RM).